An enquiry into the current and the desirable status of professors' professional ethics from the perspective of students in Birjand University of Medical Sciences

Hadi Pourshafei[1], Kherionnesa Ramezanzade [2,3]

Background and Aim: Higher education as a professional system plays a substantial role in the teaching and transfer of moral values, which takes place through the curriculum and by the experienced professors. The aim of this study was to determine the current and the desirable status of observing professional ethics in teaching by faculty members from the viewpoint of students in Birjand University of Medical Sciences in the academic year of 2016-2017.

Materials and Methods: In this cross-sectional study, 302 students who were studying at the University of Medical Sciences in the academic year of 2016-2017 were selected through randomized sampling based on their field of study and gender. The research instrument was a researcher-made questionnaire consisting of 69 items (4 main components and 17 sub-components) with items on the Likert scale. Its validity was confirmed by experts as 0.85 and its reliability was calculated by Chronbach's alpha as 0.78. The collected data were analyzed in SPSS19 software using paired t test and t in two independent samples.

Results: The average score of the favorable condition of observing professional ethics of professors from students' point of view. 3.8± 0.73 and the average favorable condition for observance of professional values was 4.74 ± 0.77. There was a significant difference between the mean status of professional ethics in all of its components with favorable status (P <0.05).

Conclusion: This study indicated a significant difference between the current and the desired status of professional ethics and its components in teaching; therefore, it can be admitted that universities need to plan for the teaching of professional ethics to professors and for cultural development in this field.

Key Words: Professional Ethics; Professors; Birjand University of Medical Sciences; Current Status, Desirable Status

Journal of Birjand University of Medical Sciences. 2018; 25(Supplementary: Medical Education): 107-114.

Received: February 24, 2018 Accepted: May 22, 2018

[1] *Faculty of Education and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran*
[2] *Cardiovascular Diseases Research Center, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.*
[3] ***Corresponding Author;*** *PhD. Student of Curriculum Planning, Birjand University, Biriand, Iran*
Tel: 05632395642 Email:kh.ramazanzade@bums.ac.ir

مقاله اصیل پژوهشی

بررسی اختلاف وضعیت موجود و مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

هادی پورشافعی[1]، خیرالنساء رمضان‌زاده[2،3]

چکیده

زمینه و هدف: آموزش‌عالی به‌عنوان یک نظام حرفه‌ای، نقش عمده‌ای در آموزش و انتقال ارزش‌های اخلاقی دارد و این انتقال به‌واسطه اساتید مجرب صورت می‌گیرد. این مطالعه با هدف تعیین اختلاف وضعیت موجود و مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش توسط اساتید، از نظر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ انجام گرفت.

روش تحقیق: در این مطالعه مقطعی- تحلیلی، ۳۰۲ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی‌بیرجند در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، به‌روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بر اساس رشته تحصیلی و جنسیت انتخاب شدند. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته شامل ۶۹ سؤال (۴مؤلّفه اصلی و ۱۷مؤلّفه فرعی) در طیف لیکرت بود. روایی پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان ۰/۸۵ و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ تایید گردید. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS (ویرایش ۱۹) و با کمک آزمون‌های ANOVA، t زوجی و t در دو نمونه مستقل، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره وضعیت مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید از دیدگاه دانشجویان ۳/۸±۰/۷۳ و میانگین وضعیت مطلوب رعایت ارزش‌های حرفه‌ای ۴/۷۴±۰/۷۷ بود. تفاوت معنی‌داری بین میانگین وضعیت موجود اخلاق حرفه‌ای در کلیه مؤلّفه‌های آن با وضعیت مطلوب مشاهده شد (P<۰/۰۵).

نتیجه‌گیری: این بررسی نشان داد که بین وضعیت موجود و مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش در کلیه مؤلّفه‌ها، فاصله معنی‌داری وجود دارد؛ بنابراین لازم است در خصوص آموزش اخلاق حرفه‌ای به اساتید و فرهنگ‌سازی در این زمینه، اقدام لازم صورت پذیرد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، اساتید، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، وضعیت موجود، وضعیت مطلوب

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. ۱۳۹۷؛ ۲۵ (ویژه‌نامه آموزش پزشکی): ۱۰۷-۱۱۴.

دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۵ پذیرش: ۱۳۹۷/۳/۱

[1] گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

[2] مرکز تحقیقات بیماری‌های قلب و عروق، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

[3] **نویسنده مسؤول؛** دانشجوی دکترای برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

آدرس: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند- معاونت آموزشی- مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

تلفن: ۰۵۶۳۲۳۹۵۶۴۲ پست الکترونیکی: kh.ramazanzade@bums.ac.ir

مقدمه

آموزش و انتقال ارزش‌های فرهنگی، از جمله رسالت‌های آموزش عالی به‌عنوان یکی از نهادهای جامعه است که این انتقال، به‌واسطه برنامه درسی و توسط استادان به دانشجویان صورت می‌گیرد (۱). Schwartz، ارزش‌ها را به‌عنوان راهنما و اصول زندگی می‌داند که در خدمت زندگی فرد با دیگر واقعیت‌های اجتماعی قرار می‌گیرند (۲). ارزش‌های اساسی زندگی به‌واسطه آموزش، از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند (۳). این مجموعه از ارزش‌ها و اصول و رفتارهایی که ساختار آن حرفه را تعیین می‌کند، اخلاق حرفه‌ای نام دارد. پس اخلاق حرفه‌ای را می‌توان به‌عنوان چگونگی رفتار، ادب و عمل شخص هنگام انجام کار حرفه‌ای دانست (۴).

رعایت اخلاق آموزشی توسط اساتید، تضمین‌کننده سلامت فرآیند یاددهی و یادگیری است؛ همچنین از آنجا که اساتید به‌عنوان آموزش‌دهنده، الگوی یادگیرندگان نیز هستند (۵)، رعایت اخلاق توسط آنها را می‌توان نخستین گام در رشد اخلاقی دانشجویان دانست (۴). مجوعه ارزش‌هایی که اساتید در آموزش رعایت می‌نمایند، می‌تواند ساختار اخلاق حرفه‌ای در آموزش را تشکیل دهد. Adams (۱۹۹۲)، نقش استادان یک دانشکده را در انتقال یک نظام فرهنگی مسلّط به‌طور خاص مهم دانسته و آنان را کسانی می‌داند که عملاً همه‌چیز به آن برمی‌گردد؛ چرا که به‌طور مستقیم بر موضوعات تدریس، ارزشیابی و برنامه درسی کنترل دارند (۶).

اصول اخلاق حرفه‌ای آموزش از دو بعد قابل بحث است: اول، استانداردهای اخلاقی که باید در امر آموزش رعایت شوند و مربوط به فرآیند یاددهی- یادگیری هستند؛ دوم، اصول اخلاق فردی که فرد باید خود را ملزم به رعایت آنها در هر زمان و مکانی بداند (۴). به‌طور مثال، طرز تلقی و رفتار اعضای هیأت علمی از عوامل بسیار مهم در تشکیل طرز تلقی‌های دانشجویان است. اگر اعضای هیأت علمی در کلاس درس، آزاد برخورد کنند و فرصت کافی و مؤثّر در اختیار دانشجویان قرار دهند، تلاش، توانایی و حس اعتماد به نفس را در آنها تقویت می‌کند؛ ولی اگر امیال، خواسته‌ها و نظرات خود را محور قرار دهند و با رویه سلطه‌گری برخورد نماید، مانع بروز توانایی‌ها می‌شود و در دانشجویان گرایش سلطه‌گری به دیگران را پرورش می‌دهد (۷). ابعاد ارزشی و اعتقادی استاد، به ساختن یک الگو و درون‌سازی ارزش‌های فکری و مذهبی در دانشجویان کمک می‌کند (۸). در مجموع می‌توان گفت که ضعف رعایت اخلاق در آموزش عالی سبب گسترش نمودهایی از رفتار نامطلوب دانشگاهی می‌گردد (۹).

Campbell (۲۰۰۸) معتقد است، قلمرو اخلاق در تدریس، به‌عنوان یک حرفه اخلاقی غیرقابل انکار است و پیوند ناگسستنی آن با بعد آموزش، توجه به این بعد را ضروری می‌سازد (۱۰). در بحث اخلاق آموزش، پژوهش‌هایی نظیر مطالعه فرهمنی و فراهانی (۲۰۱۴) انجام شده است که مهمترین ارزش‌ها و اصول در بحث اخلاق حرفه‌ای اساتید از دیدگاه دانشجویان را شامل: احترام به دانشجویان، ایمنی و سلامت دانشجویان، حفظ حریم دانشجویان، عدم ارائه مزایای مادی در مقابل دادن امتیاز به دانشجویان، اعتماد و احترام به دانشجویان، داشتن روح تحمل و باز بودن در برخورد با دانشجویان، توجه به ظاهر و پوشش مناسب توسط اساتید، اجتناب از طنز و بیان جوک‌های نامناسب و عدم استفاده از امکانات دانشگاه برای مسائل شخصی توسط اساتید می‌دانند (۱۱). آراسته و مطلبی‌فرد (۱۳۹۰) در بررسی ابعاد وضعیت اخلاق آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران، با مبنا قراردادن دیدگاه Murray و همکاران، به واکاوی مؤلّفه‌های اخلاقی مربوط به تدریس در آموزش عالی پرداختند و اذعان داشتند که عدم رعایت مؤلّفه‌های اخلاقی مربوط به تدریس در آموزش عالی، سبب گسترش نمودهایی از رفتار نامطلوب دانشگاهی می‌گردد (۱۲). عارفی و آراسته (۱۳۹۳) در پژوهشی مؤلّفه‌های اخلاق حرفه‌ای اساتید در تدریس را شامل مؤلفه‌های: کارآمدی آموزشی، کارآمدی در ارائه محتوا، تعامل حرفه‌ای، توجه به رشد همه‌جانبه دانشجویان، احترام به همکاران، فضای بحث مناسب در

کلاس، احترام به کلاس و ارزشیابی درست معرفی نمودند (۱۳).

همانطور که بیان شد، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به‌دلیل برخورداری از دانش و آگاهی بالاو نقش تأثیرگذاری که بر دانشجویان دارند، از طریق رعایت حداکثری اصول و ارزش‌های اخلاق فردی، می‌توانند موجبات انتقال ارزش‌های اخلاقی به دانشجویان و جامعه را فراهم آورند. الزام اعضای هیأت علمی به رعایت مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای حرفه‌ای تدوین‌شده در فرآیند تدریس، نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش اثربخشی فعالیت‌های آموزشی دارد. در واقع رعایت استانداردهای اخلاقی علمی، به‌منزله منشور اخلاقی حرفه‌ای در حوزه تدریس تلقی می‌گردد که اهتمام اساتید به آنها در تعامل با دانشجویان می‌تواند علاوه بر افزایش کارآمدی در بازده تدریس، موجب سطح بالایی از رضایتمندی دانشجویان گردد (۱۴). جمع‌بندی بررسی تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که ارزش‌های اخلاقی‌ای که اساتید باید در تدریس رعایت نمایند عبارتند از: ارزش‌های فردی (شامل: مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی، صمیمت و فداکاری، علم دوستی)؛ ارزش‌های اجتماعی (شامل: عدالت، آزادی بیان، حق انتخاب، توجه به نقد و انتقادپذیری، روحیه تیمی)؛ ارزش‌های اخلاقی- مذهبی (شامل: پایبندی به اعتقادات دینی، رازداری و اعتماد، شجاعت و خویشتن‌داری) و ارزش‌های حرفه‌ای (شامل: دانش و کاردانی حرفه‌ای، وظیفه‌شناسی، نظم و وقت‌شناسی).

بررسی اخلاق حرفه‌ای و معیارهای آن از دیدگاه دانشجویان، به‌عنوان یکی از عناصر مهم در عرصه آموزش که همه تلاش‌ها در جهت تربیت آنان به‌عنوان یک فرد حرفه‌ای است، می‌تواند به سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان آموزشی در اتخاذ تدابیر مناسب برای کاهش اختلاف میان وضعیت موجود و مطلوب در این زمینه کمک نماید (۱۵)؛ بنابراین این مطالعه با هدف بررسی وضعیت موجود و مطلوب رعایت ارزش‌های اخلاقی در آموزش از نظر دانشجویان انجام شد.

روش تحقیق

مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی- تحلیلی بود که در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ انجام شد. جامعه آماری مطالعه شامل تمام دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشکده‌های پزشکی، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی، بهداشت و دندان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند بود. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۰۲ نفر برآورد گردید که این تعداد، به روش نمونه‌گیری تصادفی- طبقه‌ای بر اساس رشته تحصیلی و جنسیت انتخاب شدند؛ به این صورت که ابتدا نسبت دانشجویان هر رشته تحصیلی به کل دانشجویان هدف محاسبه شد؛ سپس متناسب با حجم نمونه، تعداد افراد مورد مطالعه در هر رشته و به تناسب جنسیت مشخص شد.

ابزار پژوهش، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته بود که براساس متون علمی و پرسشنامه‌های موجود طراحی شد. نکته قابل ذکر این است که پرسشنامه‌هایی که تا آن زمان مورد استفاده قرار گرفته بودند، محقق‌ساخته بودند و در بررسی انجام‌شده، پرسشنامه استانداردی که اعتباریابی شده باشد، یافت نشد. پرسشنامه طراحی‌شده شامل ۶۹ سؤال و دارای ۴مؤلّفه اصلی (ارزش‌های فردی، اجتماعی، مذهبی- اخلاقی و حرفه‌ای) و پانزده مؤلّفه فرعی (مسؤولیت‌پذیری، صمیمیت و فداکاری، علم دوستی، عدالت، آزادی بیان، حق انتخاب، توجه به نقد و انتقادپذیری، روحیه تیمی، پایبندی به اعتقادات، رازداری و اعتماد، شجاعت، خویشتن‌داری، دانش و کاردانی حرفه‌ای، وظیفه‌شناسی، نظم و وقت‌شناسی) بود. این پرسش‌نامه براساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت، از «خیلی‌کم» تا «خیلی‌زیاد» تنظیم شد و نمره‌گذاری آن از ۱ (خیلی‌کم) تا ۵ (خیلی‌زیاد) بود. برای بررسی وضعیت مطلوب، از دانشجویان خواسته شد تا میزان اهمیت رعایت هر یک از شاخص‌های اخلاق حرفه‌ای در آموزش را از دید خود بیان کنند (یعنی وضعیت مورد انتظار خودشان)؛ بر این اساس دانشجویان از ۱

تا ۵ (خیلی کم تا خیلی زیاد) به گویه مربوطه نمره می‌دادند. در سمت دیگر پرسشنامه، برای بررسی وضعیت موجود از دانشجویان خواسته شد که بیان کنند چقدر این ارزش‌ها توسط اساتید رعایت می‌شود که نشان‌دهنده وضعیت موجود بود. برای مقایسه‌پذیرشدن نمره‌های هر مؤلّفه، نمره نهایی در هر مؤلّفه از ۵ محاسبه گردید. پرسشنامه برای تعیین روایی صوری و محتوایی، در اختیار ۱۰ نفر متخصص آموزش قرار گرفت و ضرورت سؤالات پرسشنامه (CVR)[1] ۰/۷۵ و مرتبط‌بودن سؤالات آن با اهداف (CVI)[2] ۰/۹۵ محاسبه شد. پایایی (همسانی درونی) این پرسشنامه با آلفای کرونباخ پس از اجرای پرسشنامه در نمونه مورد مطالعه، ۰/۷۸ محاسبه گردید. در مرحله آخر پرسشنامه در کلاس‌های آموزشی بدون توجه به مقطع و با رعایت معیار ورود به مطالعه که گذراندن ۲ ترم تحصیلی در دانشگاه بیرجند بود، توزیع شد.

درنهایت داده‌ها در نرم‌افزار آماری SPSS (ویرایش ۱۹) وارد گردید؛ سپس از آزمون t گروه‌های هم‌بسته برای مقایسه وضعیت موجود و مطلوب، از آزمون t در دو گروه مستقل برای مقایسه دیدگاه دانشجویان براساس جنسیت و از آزمون ANOVA برای مقایسه دیدگاه دانشجویان براساس رشته تحصیلی استفاده گردید.

یافته‌ها

تعداد ۲۴۲ نفر (۱۲۲خانم و ۱۱۶آقا) از ۳۰۲ نفر مورد مطالعه، پرسشنامه‌ها را به‌طور کامل تکمیل کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که ۵۰/۴ درصد (۱۲۲نفر) دانشجویان مورد مطالعه خانم بودند. میانگین معدل دانشجویان ۱/۵۷±۱۶/۷۷ بود. میانگین نمره وضعیت مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای اساتید از دیدگاه دانشجویان ۰/۷۳±۳/۸ و میانگین وضعیت مطلوب رعایت ارزش‌های حرفه‌ای ۰/۷۷±۴/۷۴ برآورد شد. بررسی مؤلّفه‌های اخلاق حرفه‌ای در آموزش نشان داد که میزان مطلوب رعایت ارزش‌های فردی ۰/۷±۴/۸۵ و وضعیت موجود ۰/۷۷±۳/۹۲، میزان مطلوب رعایت ارزش‌های اجتماعی ۰/۶۶±۴/۸۳ و وضعیت موجود ۰/۷±۳/۸۱، میزان مطلوب رعایت ارزش‌های مذهبی- اخلاقی ۰/۷۹±۴/۵۱ و وضعیت موجود ۰/۷۴±۳/۷۵ و میزان مطلوب رعایت ارزش‌های حرفه‌ای ۰/۹۶±۴/۷۴ و وضعیت موجود ۰/۷۴±۳/۷۵ بود که در جدول یک به تفکیک زیرمؤلّفه‌ها گزارش شده است. میانگین نمرات وضعیت موجود اخلاق حرفه‌ای اساتید در آموزش و تمام مؤلّفه‌های آن با وضعیت مطلوب، تفاوت معنی‌داری داشت (P<۰/۰۵)(جدول ۲). بین دیدگاه دانشجویان درباره وضعیت موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای اساتید، تفاوت معنی‌داری بر اساس سن و رشته تحصیلی دانشجویان مشاهده نشد (P>۰/۰۵).

[1] *Content Validity Ratio*
[2] *Content Validity Index*

جدول ۱- توصیف وضعیت موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای در آموزش

ابعاد	شاخص فرعی	وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
ارزش‌های فردی	مسئولیت پذیری و پاسخگویی	۴/۷۹±۰/۹۶	۳/۹۹±۰/۷۹
	صمیمت و فداکاری	۴/۵±۰/۷۵	۳/۹۰±۳/۹۰
	علم دوستی	۴/۶±۰/۶	۳/۸۵±۰/۹۲
ارزش‌های اجتماعی	عدالت	۴/۸۸±۰/۸۸	۳/۸۹±۰/۸۷
	آزادی بیان	۴/۶۹±./۷۴	۳/۸۶±۰/۷۸
	حق انتخاب	۴/۷±./۸۶	۳/۶۸±۰/۹
	توجه به نقد و انتقادپذیری	۴/۹۱±۰/۹	۳/۹۲±/۰۹
	روحیه تیمی	۴/۷۹±./۸۸	۳/۸±/۰۹
ارزش‌های مذهبی- اخلاقی	پایبندی به اعتقادات دینی	۴/۴۴±۰/۹۲	۳/۹±۰/۸۷
	رازداری و اعتماد	۴/۳۶±۱/۱۱	۳/۶۹±۱/۰۵
	شجاعت	۴/۵۷±۱/۰۳	۳/۶۹±/۱۰۹
	خویشتن‌داری	۴/۷±۱	۳/۹۴±/۰۸۳
ارزش‌های حرفه‌ای	دانش و کاردانی حرفه‌ای	۴/۸۳±۱/۰۳	۳/۹۴±/۰۸۳
	وظیفه‌شناسی	۴/۷۸±۱/۰۹	۳/۹۸±/۰۸۳
	نظم و وقت‌شناسی	۴/۷۴±/۰۹۸	۴/۸۷±۱/۰۴

جدول۲- مقایسه وضعیت موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای در آموزش

	وضعیت مطلوب	وضعیت موجود	درجه آزادی	معناداری
ارزش‌های فردی	۴/۸۵±۰/۷	۳/۹۲±۰/۷۷	۲۰۰	۰/۰۰۱
ارزش‌های اجتماعی	۴/۸۳±/۰۶۶	۳/۸۱±/۰۷	۱۹۱	۰/۰۰۱
ارزش‌های مذهبی- اخلاقی	۴/۵۱±۰/۷۹	۳/۷۵±۰/۷۴	۱۹۲	۰/۰۰۱
ارزش‌های حرفه‌ای	۴/۷۴±۰/۹۶	۳/۷۵±۰/۷۴	۲۰۷	۰/۰۰۱

بحث

اساتید بدون شک از مهمترین ارکان دانشگاه‌ها هستند و کیفیت آموزش در دانشگاه‌ها علاوه بر تخصص علمی آنان، به نحوه رفتار حرفه‌ای و شخصی اساتید نیز بستگی دارد (۱۴). در این راستا، مطالعه حاضر با هدف مقایسه وضعیت موجود و مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش توسط اساتید از دیدگاه دانشجویان انجام شد.

نتایج این مطالعه نشان داد که وضعیت موجود میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای در آموزش از دیدگاه دانشجویان در مقایسه با وضعیت مطلوب، فاصله معنی‌داری داشت. این نتیجه با نتایج مطالعه قنبری و همکاران (۱۳۹۴) ناهمسو (۱۶) و با نتایج مطالعه Ozcan (۲۰۱۳) همسو است (۱۷). این اختلاف در ارزش‌های حرفه‌ای یعنی دانش و کاردانی حرفه‌ای، وظیفه‌شناسی، نظم و وقت‌شناسی، بیشتر از سایر ارزش‌ها بود که با نتیجه مطالعه عزیزی (۱۳۸۹) همخوانی دارد (۱۸). باید به این نکته توجه کرد که ارزش‌های حرفه‌ای نظیر وظیفه‌شناسی و وقت‌شناسی، از ویژگی‌های اخلاقی و حرفه‌ای یک استاد ایده‌آل است (۱۹) و باید در حدّ مطلوب رعایت گردد.

در بررسی میزان رعایت ارزش‌های فردی نظیر مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی، صمیمت و فداکاری و علم‌دوستی نیز نتایج نشان داد که این ارزش‌ها، توسط اساتید رعایت می‌شود؛ ولی دانشجویان، انتظار بیشتری از وضعیت موجود داشتند و این در حالی است که رعایت ارزش‌های

فردی نظیر مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی، پیامدهای آموزشی را تضمین می‌نماید (۲۰). نتایج مطالعه دهقانی تفتی و همکاران (۱۳۹۱) نیز نشان داد که دانشجویان به سطح علمی و ویژگی‌های شخصیتی اساتید بها می‌دهند (۲۱).

نتایج این مطالعه همچنین نشان داد که ارزش‌های اجتماعی شامل: عدالت، آزادی بیان، حق انتخاب، توجه به نقد و انتقادپذیری و روحیه تیمی نیز توسط اساتید در حدّ مطلوب رعایت نشده‌اند؛ این در حالی است که ارزش‌های اجتماعی عامل بقای انسانی است (۲۲).

نتایج این مطالعه نشان داد که ارزش‌های اخلاقی- مذهبی نظیر: پایبندی به اعتقادات دینی، رازداری و اعتماد، شجاعت و خویشتن‌داری نیز از نظر دانشجویان دارای اهمیت بود؛ ولی دانشجویان انتظار بالاتری درباره رعایت این نوع ارزش‌ها داشتند که با نتایج مطالعه امراهی و همکاران مطابقت ندارد (۲۳). شاید بتوان این تفاوت را به این صورت تفسیر نمود که دیدگاه افراد درباره ارزش‌های اخلاقی- مذهبی، متأثر از فرهنگ و باورهای منطقه‌ای است. ارزش‌های حرفه‌ای از قبیل: دانش و کاردانی حرفه‌ای، وظیفه‌شناسی، نظم و وقت‌شناسی از نظر دانشجویان یکی از ارزش‌های مهم اخلاق حرفه‌ای در تدریس است که با نتایج مطالعه مباشری و خسروی همسو است (۲۴). رعایت این ارزش‌ها توسط اساتید، زمینه شکل‌گیری این رفتارها را در دانشجویان فراهم خواهد کرد (۸) که در نهایت منجر به رعایت این ارزش‌ها در وظیفه حرفه‌ای‌شان، در آینده خواهد گردید.

نتایج این مطالعه همچنین نشان داد که از نظر دانشجویان مهمترین مؤلّفه ارزش‌های فردی، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی است و در پژوهش‌ها نیز، رابطه مسئولیت‌پذیری و اخلاق حرفه‌ای مورد تأیید قرار گرفته است (۲۵). نقد و انتقادپذیری نیز از مهمترین مؤلّفه‌های ارزش‌های اجتماعی و خویشتن‌داری نیز از نظر دانشجویان مهمترین مؤلّفه ارزش‌های مذهبی- اخلاقی در نظر گرفته شد؛ همچنین نتایج حاکی از این بود که دانشجویان دانش و کاردانی حرفه‌ای را مهمترین مؤلّفه ارزش‌های حرفه‌ای دانستند. در این خصوص باید اذعان داشت که رعایت ارزش‌هایی مانند انتقادپذیری و خویشتن‌داری، ضمن ایجاد محیطی صمیمانه برای آموزش و افزایش اعتماد به نفس در دانشجویان (۷)، زمینه اصلاح و ارتقای فرآیند آموزش را پدید خواهد آورد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که بین وضعیت موجود و مطلوب رعایت اخلاق حرفه‌ای در تدریس توسط اساتید از نظر دانشجویان فاصله وجود دارد؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد، در خصوص آموزش اخلاق حرفه‌ای به اساتید و فرهنگ‌سازی در این زمینه، اقدام لازم صورت پذیرد.

تقدیر و تشکر

این مقاله زیر نظر گروه علوم تربیتی دانشگاه بیرجند انجام شده است. بدین‌وسیله از کلیه دانشجویانی که ما را در تکمیل پرسشنامه‌ها در این پژوهش همراهی کردند، قدردانی می‌گردد.

منابع:

1- Paulsen MB, Smart JC (ed). Higher education: Handbook of theory and research. Springer; 2016.

2- Schwartz SH. An overview of the Schwartz theory of basic values. Online read Psychol Cult. 2012; 2(1): 1-20.

3- Alagheband A. The Sociology of Education. 7th ed. Tehran: Ravan Publications; 2016. [Persian]

4- Imanipour M. Ethical principles in education. Iran J Med Ethics Hist Med. 2012; 5(6): 27-41. [Persian]

5- Nadelson S. Academic misconduct by university students: faculty perceptions and responses. Plagiary. 2007; 2: 67-76.

6- Mehrmohammadi M. Curriculum of Educational Sciences of Nature and Territory. 1st ed. Tehran: Organization of the Position; 2010.

7- Chowdhury M. Emphasizing Morals, Values, Ethics, and Character Education in Science Education and Science Teaching. MOJES. 2016; 4(2): 1-16.

8- Mosalanejad L, Morshed Behbahani B. The Role of Teachers in Shaping Hidden Curriculum: A Qualitative Study. Strides Dev Med Educ. 2013; 10(2): 130-41. [Persian]

9- Khazaee Z. Applied ethics: the nature, methods and challenges. Journal of Philosophical-Theological Research (JPTR). 2007; 9(1): 175-204. [Persian]

10- Campbell E. The ethics of teaching as a moral profession. Curriculum Inq. 2008; 38(4): 357-85.

11- Farmahini Farahani M, Farmahini Farahani F. The study on professional ethics components among faculty members in the Engineering. Procedia Soc Behav Sci. 2014; 116: 2085-9.

12- Arasteh H, Nave Ibrahim AR, Motalebifar AR. Status of Teaching Ethics among the Faculty Members of Public Universities in Tehran. J Manag Syst. 2010; 3(8-9): 203-19. [Persian]

13- Arefi M, Sharifi A. The Effects of Ethical Codes in Teaching of University Teachers. Journal of Higher Education Curriculum Studies. 2015; 5(10): 33-43. [Persian]

14- Talebzade Shoshtari L. Attributions of Successful Professors in Effective Teaching based on Grounded Theory Method. Quarterly Journal of new thoughts on Education. 2017; 13(3): 211-28. [Persian]

15- Zeinabadi HR, Abbaszadegan B. Citizenship Behavior in Teaching: A Reflection on the Explaning Role of Professional Ethic of University Teachers. Journal of Higher Education Curriculum Studies. 2015; 6(11): 27-46. [Persian]

16- Ghanbari S, Ardalan MR, Beheshtirad R, Soltanzade V. University Staff Members' Ethics and Relationship with Quality in High Education. Int J Ethics Soc. 2015; 10(2): 39-50. [Persian]

17- Ozcan K, Balyer A, Servi T. Faculty Members' Ethical Behaviors: A Survey Based on Students' Perceptions at Universities in Turkey. Int Educ Stud. 2013; 6(3): 129-42.

18- Azizi N. Professional Ethics in Higher Education: A Reflection on Strategy of Improvement of Ethical Standards in University Education. Strategy for Culture. 2010; 2(8-9): 173-202. [Persian]

19- Salarvand S, Yamani N, Kashani F, Salarvand M, Ataei M, Hashemi Fesharaki M. Nursing Students' Perception of Ethical and Professional Characteristics of an Ideal Faculty Member: A Qualitative Study. Iran J Med Educ. 2015; 15(38): 481-94. [Persian]

20- Forte E. Examining the assumptions underlying the NCLB federal accountability policy on school improvement. Educational Psychologist. 2010; 45(2): 76-88.

21- Dehghani Tafti MH, Baghiani Moghadam MH, Ehrampoush MH, Ardian N, Seyghal N. Investigating students' attitude towards the importance of factors included in the teaching evaluation forms of School of Public Health of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 2010-2011. J Med Educ Dev. 2012; 7(3): 16-26. [Persian]

22- Manfredo MJ, Bruskotter JT, Teel TL, Fulton D, Schwartz SH, Arlinghaus R, et al. Why social values cannot be changed for the sake of conservation. Conservation Biology. 2017; 31(4): 772-80.

23- Amrahi A, Soltanzadeh V, Esm Hosseini GhR. Teaching ethics of faculty members situation from the viewpoints of nursing students. Educ Strateg Med Sci. 2014; 7(4): 235-40. [Persian]

24- Mobashery M, Khosravi Sh, Deris F, Taheri Z, Taji F, Mardanpour E. Characteristics of a good teacher in terms of students of health school in Shahrekord University of Medical Sciences. Res Med Educ. 2011; 3(2): 1-8. [Persian]

25- Karami M, galavandi H , Galaee A.The Relationship between Professional Ethics, Ethical Leadership and Social Responsibility of High Schools in Kurdistan. Journal of School Administration. 2017; 5(1): 93-112. [Persian]